מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את הטכניקות הנפוצות ליצירת ידיעות מזויפות
- לתרגל זיהוי טכניקות הטעיה בטקסט נתון
- להבין מדוע חשוב לתרגל זאת רק בכיתה ולא להפיץ ברשת

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – זיהוי טכניקות

1. ב – תמונה מאירוע אחר
2. ב – ליצור לחץ שימנע בדיקה
3. ב – אי אפשר לבדוק אם הוא קיים ואמין
4. ב – הטעיה בזמן
5. א – לתת אמינות בלי אחריות על המידע

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הפייקים נשארים בכיתה בלבד ומסומנים כתרגיל, כדי לא להטעות אנשים אמיתיים
2. נכון – כך נכתב מפורש בדף
3. לא נכון – יש לבחור נושא תמים ולא לעסוק באנשים אמיתיים
4. נכון – זו אחת הטכניקות המופיעות ברשימה
5. לא נכון – בדף מומלץ לבחור 2-3 טכניקות בלבד

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. מפחידה
2. אנונימי
3. אחר
4. ימחקו
5. מתחזה

חלק ד' – התאימו טכניקה לדוגמה

1. ה (המועצה החליטה לבטל את כל ההפסקות החל ממחר)
2. ג (גורם בכיר במערכת החינוך שלא רצה להזדהות מסר)
3. ד (תמונה מטיול משנה שעברה מוצגת כטיול השנה)
4. א (תשעים אחוז מהתלמידים כבר נגד ההחלטה החדשה)
5. ב (כתובת אתר דומה לאתר בית הספר אך עם שגיאת כתיב)

חלק ה' – שלבי בניית התרגיל בכיתה

1. בוחרים בזוג נושא תמים מבית הספר
2. בוחרים יחד 2-3 טכניקות הטעיה מהרשימה
3. כותבים כותרת מזויפת ומקור מומצא
4. יוצרים את הפוסט המלא עם הטכניקות שנבחרו
5. מעבירים לזוג אחר שמנסה לחשוף אילו טכניקות שימשו

חלק ו' – כתיבה ושיח

1. כותרת קצרה שמשלבת למשל כותרת מפחידה ומקור אנונימי או מספר מוגזם, עם הסבר קצר של הטכניקות שנבחרו
2. כדי לא להטעות אנשים שלא יודעים שמדובר בתרגיל, ולשמור על אמון ואחריות בשימוש במידע

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לשמות טכניקות מהרשימה כמו כותרת מפחידה, מקור אנונימי, תמונה מאירוע אחר
- מקור אמין ניתן לבדיקה ומזוהה, מקור אנונימי לא ניתן לאימות
- כי זה עלול להטעות אנשים אמיתיים שלא יודעים שזה תרגיל

טיפים להפעלה:

- חשוב להדגיש לפני התרגיל שהנושא חייב להיות תמים ולא לעסוק באנשים אמיתיים
- לוודא שכל זוג כותב בבירור תרגיל על הדף או במחברת כדי שלא יישלח בטעות החוצה
- אפשר להרחיב בדיון כיתתי: אילו טכניקות היו הכי קשות לזיהוי ולמה

דף תרגול: בנו פייק – וחשפו אותו

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף זה נלמד איך בונים ידיעה מזויפת כדי להבין טוב יותר איך לזהות אותה. התרגול נעשה על נושאים תמימים מבית הספר, בלי לפגוע באף אחד, והפייקים נשארים בכיתה בלבד.

1 חלק א' – זיהוי טכניקות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו טכניקה משתמשת בתמונה שלא קשורה לאירוע עצמו?

א) מקור אנונימי ב) תמונה מאירוע אחר ג) מספר מוגזם ד) כותרת מפחידה

2. מה המטרה של המשפט תעבירו מהר לפני שימחקו?

א) לתת זמן לבדוק את המידע ב) ליצור לחץ שימנע בדיקה ג) להסביר את המקור

ד) להראות תמונה חדשה

3. מה הבעיה במקור אנונימי בידיעה?

א) הוא תמיד אמין יותר ב) אי אפשר לבדוק אם הוא קיים ואמין ג) הוא תמיד מדען

ד) הוא מופיע בכל הידיעות האמיתיות

4. ידיעה ישנה שמוצגת כאילו היא חדשה נקראת גם:

א) עדכון שוטף ב) הטעיה בזמן ג) אתר מתחזה ד) מומחה אנונימי

5. מה מטרת השימוש בביטוי מומחים אומרים בלי לציין שם?

א) לתת אמינות בלי אחריות על המידע ב) להראות מי כתב את הידיעה ג) לתת מקור בדוק

ד) לחסוך מקום בכותרת

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מותר להפיץ את הפייק שיצרנו בכיתה ברשתות החברתיות כדי לבדוק אם אנשים יאמינו	☐	☐
2	מטרת התרגיל היא להבין את הטריקים של פייק ניוז ולא להפיץ מידע שקרי	☐	☐
3	אפשר לבחור נושא לידיעה המזויפת שעוסק באדם אמיתי מהכיתה	☐	☐
4	מספר מוגזם בלי מקור הוא אחת מטכניקות ההטעיה האפשריות	☐	☐
5	כדי לבנות פייק משכנע צריך לבחור לפחות חמש טכניקות הטעיה שונות	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. כותרת _____ נועדה לעורר פחד או כעס כדי שיקראו את הידיעה

2. מקור _____ הוא מקור שלא ניתן לבדוק מי הוא

3. שימוש בתמונה מאירוע _____ יכול לבלבל את הקוראים

4. הביטוי תעבירו מהר לפני ש _____ יוצר תחושת דחיפות מלאכותית

5. אתר _____ נראה כמו אתר אמיתי אבל הוא מזויף

4 חלק ד' – התאימו טכניקה לדוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כותרת מפחידה או מקוממת	___	**א.** תשעים אחוז מהתלמידים כבר נגד ההחלטה החדשה
2. מקור אנונימי	___	**ב.** כתובת אתר דומה לאתר בית הספר אך עם שגיאת כתיב
3. תמונה מאירוע אחר	___	**ג.** גורם בכיר במערכת החינוך שלא רצה להזדהות מסר
4. מספר מוגזם בלי מקור	___	**ד.** תמונה מטיול משנה שעברה מוצגת כטיול השנה
5. אתר מתחזה	___	**ה.** המועצה החליטה לבטל את כל ההפסקות החל ממחר

5 חלק ה' – שלבי בניית התרגיל בכיתה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	מעבירים לזוג אחר שמנסה לחשוף אילו טכניקות שימשו
☐	בוחרים בזוג נושא תמים מבית הספר
☐	יוצרים את הפוסט המלא עם הטכניקות שנבחרו
☐	בוחרים יחד 2-3 טכניקות הטעיה מהרשימה
☐	כותבים כותרת מזויפת ומקור מומצא

6 חלק ו' – כתיבה ושיח

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו נושא תמים מהרשימה בדף (למשל הקפיטריה או ההסעות) וכתבו כותרת מזויפת קצרה המשתמשת בשתי טכניקות הטעיה לפחות. ציינו אילו טכניקות השתמשתם

2. מדוע חשוב שהפייקים שנוצרים בתרגיל יישארו בכיתה בלבד ולא יופצו ברשת?

כרטיס יציאה

כתבו שתי טכניקות הטעיה שלמדתם היום

מה ההבדל בין מקור אנונימי למקור אמין וידוע?

למה אסור להפיץ את הפייק שיצרנו בכיתה?

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀